

Verslag aan het Vlaamse parlement over de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet

Op 22 februari 1995 werd het decreet betreffende de bodemsanering bekrachtigd door de Vlaamse regering. Het decreet werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 29 april 1995.

Op 5 maart 1996 nam de Vlaamse regering het besluit houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering. Het besluit werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 27 maart 1996.

Op 26 mei 1998 werden een aantal eerder technische wijzigingen aan het decreet betreffende de bodemsanering aangebracht (Belgisch Staatsblad dd. 25 juli 1998).

Op 18 mei 2001 werd een wijziging aan het bodemsaneringsdecreet doorgevoerd in verband met site gebonden aanpak voor bodemverontreiniging.

Op 12 oktober 2001 werd het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering gewijzigd (Belgisch Staatsblad dd. 2 februari 2002).

Op 14 juni 2002 werden de wijzigingen aan het Vlaams reglement definitief goedgekeurd (Belgisch Staatsblad dd. 7 augustus 2002).

In uitvoering van de regeringsverklaring en de beleidsnota van de minister van leefmilieu een aantal strategische en bijhorende operationele doelstellingen gedefinieerd. In de loop van het jaar 2005 werd aan de uitvoering hiervan gewerkt.

De volgende strategische doelstellingen werden voor de bodem vastgelegd :

1. Het volgens plan verder realiseren van de bodemsanering
2. Bodemsanering kaderen in duurzame ontwikkeling
3. Effectieve sanering door prioriteitsstelling
4. Voorrang geven aan het verwijderen van risico's
5. Verder optimaliseren van de bodemsanering
6. Realiseren van een meer billijke verdeling van de saneringslast
7. Het beheren van bodemverontreiniging
8. Interageren met het Europees beleid

Conform artikel 51 van het decreet betreffende de bodemsanering dient jaarlijks verslag te worden uitgebracht aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet. Dit is het verslag van het jaar 2005.

1 Register van verontreinigde gronden en bodemattesten

Inleiding

Sinds 1 oktober 1996 moet iedereen die een overeenkomst over de overdracht van gronden wil sluiten, eerst bij de OVAM een bodemattest aanvragen. Uiterlijk een maand na de ontvankelijke aanvraag levert die een bodemattest af; voor risicogronden bedraagt de wettelijke termijn twee maanden. Als een grond is opgenomen in het register van verontreinigde gronden, dan wordt dat vermeld op het bodemattest; in het andere geval spreken we van een blanco bodemattest.

Vanaf 29 april 1996 kon men reeds bodemattesten aanvragen. Wie geregeld of veel bodemattesten aanvraagt kan sinds eind 1996 een lopende rekening openen bij de OVAM. De meeste notarissen en verschillende immobiliënkantoren (momenteel 1166) maken gebruik van dit systeem waarbij een overgeschreven provisie wordt gebruikt om de bodemattestaanvragen te financieren.

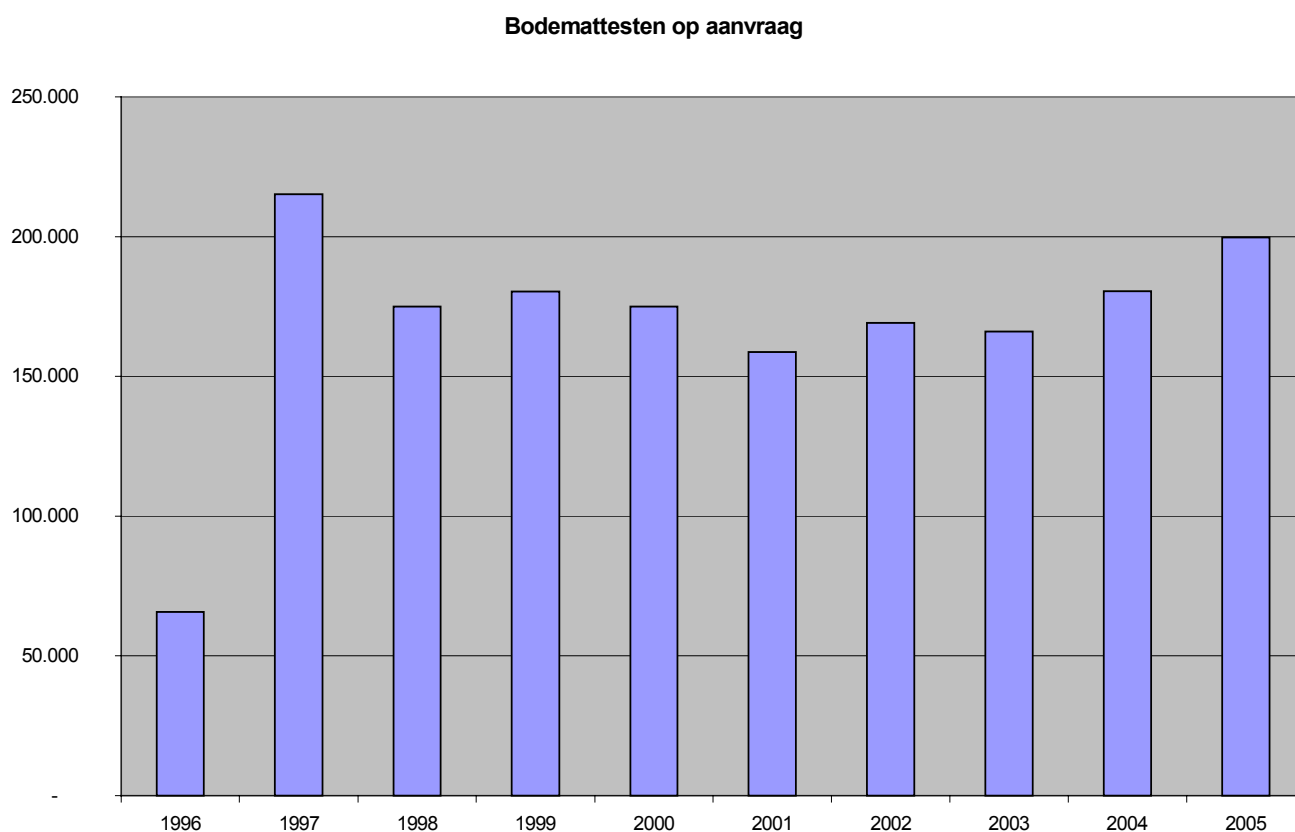
Vanaf april 2000 wordt op de OVAM-website aangegeven welke bodemattestaanvragen er op die welbepaalde dag in behandeling zijn.

De afleveringstermijn van een blanco bodemattest evolueerde ook in de loop der jaren. Zo werd deze teruggebracht van 1 maand tot enkele dagen. De belangrijkste oorzaak hiervan was de wijziging van het Vlarebo in 2002. Hiermee werd de aanvraagprocedure van bodemattesten eenvoudiger dan vroeger het geval was. Er is geen verplichting meer om een origineel uittreksel van de kadastrale legger samen met het aanvraagformulier voor bodemattesten over te maken aan de OVAM. Het volstaat nu om de kadastrale gegevens op een eenvoudige wijze aan de OVAM mee te delen. Zo staat de weg dus open om via het internet bodemattesten aan te vragen. Om de tijd tussen de aanvraag en het afleveren van bodemattesten korter te maken, heeft de OVAM een nieuw, gebruiksvriendelijk computerprogramma laten ontwikkelen, waarmee je bodemattesten vanaf 1 juni 2002 online kan aanvragen. De noodzakelijke gegevens kan je als aanvrager via de computer zelf invullen. De aanvragen komen na bevestiging in een wachttabel, worden 's nachts in een batchprocedure verwerkt en in principe de volgende dag afgedrukt en opgestuurd naar de aanvrager. Omwille van het nog steeds noodzakelijke betalingsbewijs wordt voorlopig alleen gewerkt met houders van lopende rekeningen bij de OVAM, waarbij de provisie telt als betalingsbewijs. Op vraag van de federatie van notarissen is deze toepassing met de hulp van de OVAM ook geïntegreerd in het intranetsysteem van de notarissen, het zogezegde e-notariaat.

Het aantal bodemattestaanvragen evolueerde ook in de tijd. Momenteel zijn er dit ca. 790 per dag. Het totaal aantal bodemattestaanvragen in 2005 is hoger dan in de afgelopen jaren. In de afgelopen jaren werden ca. 1.685.500 bodemattesten afgeleverd.

Bodemattesten op aanvraag

De gegevens in de grafiek hebben betrekking op bodemattesten afgeleverd op basis van een aanvraag (retributie 25 euro per kadastraal perceelnummer).

Er werd hier geen rekening gehouden met bodemattesten afgeleverd bij opname van een grond in het register, respectievelijk aan eigenaar, gebruiker en gemeente van de betreffende grond.

Bodemattesten : bij opname in register

Eind 2005 waren er **43.866** percelen opgenomen in het register van verontreinigde gronden.

Daarnaast is er ook nog een databank waarin informatie over bodembedreigende activiteiten is opgenomen. Deze inventaris omvat bijna **20.000** percelen.

Er is tevens een koppeling met de bodemattestaansvragen gemaakt waardoor de aanvrager in voorkomend geval een begeleidende brief krijgt waarin de informatie over de bodembedreigende activiteiten is opgenomen. Dit systeem wordt op termijn vervangen door de gemeentelijke inventaris.

Lopende rekeningen

Voor de bedrijven of personen die regelmatig bodemattestaansvragen indienen, is er een systeem van lopende rekeningen in voege. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de diverse rekeninghouders. Sinds de invoering van het online-systeem is het aantal lopende rekeninghouders fors gestegen. De meeste notarissen en immobiliënkantoren werken nu via dit systeem voor het aanvragen van bodemattesten. Ongeveer 91% van de lopende rekeninghouders heeft al gebruik gemaakt van het online aanvragen van bodemattesten.

Houders van lopende rekeningen (december 2005) :

<i>Notarissen</i>	<i>788</i>
<i>Parastatalen</i>	<i>28</i>
<i>OCMW's</i>	<i>2</i>
<i>Immobiliënkantoren</i>	<i>276</i>
<i>Gemeentebesturen</i>	<i>40</i>
<i>Intergemeentelijke verenigingen</i>	<i>14</i>
<i>Bouwmaatschappijen</i>	<i>7</i>
<i>Adviesbureaus</i>	<i>11</i>
<i>Totaal</i>	<i>1166</i>

Databeheer

De informaticatoepassing bodemsanering is sinds 1996 in werking en in het dienstjaar 2005 werd hiervan verder gebruik gemaakt.

Er werd dit jaar vooral verder gewerkt rond de uitwisseling van gegevens met betrekking tot de gemeentelijke inventaris. Het doel van de inventaris van verontreinigende activiteiten is een overzicht te krijgen van de gronden waar risico-activiteiten plaats hebben of hadden. Deze gegevens helpen om een volledig beeld te verkrijgen van de eventueel (nog) te onderzoeken gronden.

De OVAM beschikt reeds over een deel van deze gegevens op basis van de geëvalueerde bodemonderzoeken maar de gemeenten beschikken over nog meer gegevens op basis van de gemeentelijke inventaris dat zij dienen op te stellen conform de richtlijnen volgend uit het Bodemsaneringsdecreet en het Vlaams Reglement op de Bodemsanering (Vlarebo). In het Vlarebo is bepaald dat de OVAM op de hoogte dient gebracht te worden bij wijzigingen in de gemeentelijke inventaris. Het is echter niet bepaald op welke wijze dit dient te gebeuren.

Om een vlotte uitwisseling van gegevens mogelijk te maken werd een webtoepassing ontwikkeld in overleg met de MilieuInfo Stuurgroep, VVSG en firma's waar de helft van de gemeenten een beroep op doen met betrekking tot het verwerken van hun milieuvergunningen. Een gedeelte van de activiteiten waarvoor een milieuvergunning nodig is zijn immers bodembedreigende activiteiten en kunnen zo de basis vormen voor de gemeentelijke inventaris.

De bedoeling is om dit voor de gemeenten op een zo efficiënt mogelijke manier te organiseren met zo weinig mogelijk inspanning. Voor een aantal zal dit gaan via een extractie uit de milieuvergunningendatabank, voor anderen via het IVA-programma en voor de laatste groep via een webtoepassing. Deze laatste werd op 12 december gelanceerd en dient om deze gegevens op een gestandaardiseerde en geïnfomatiseerde wijze te kunnen uitwisselen met de OVAM.

Tevens werd medewerking verleend aan de verdere uitvoering van het stappenplan opgesteld in de behoefte-, systeem- en procesanalyse van de geïnfomatiseerde en niet -geïnfomatiseerde werkprocessen van de entiteit Bodemonderzoek en Attestering (Mistral).

Deze opdracht kadert in een geheel van inspanningen om de werking van de organisatorische eenheid Bodemonderzoek en Attestering van de OVAM te verbeteren. De inspanningen concentreren zich op:

- een standaardisering en uniformisering van de werking, met bijzondere aandacht voor uniformisering van gegevens en de uitwisseling ervan.
- een algemene efficiëntieverbetering die moet leiden tot een vermindering van de administratieve overhead.

Als projectverantwoordelijke werden de andere OVAM medewerkers aangestuurd die een inbreng in het project moeten hebben. Vergaderingen, workshops en overlegmomenten aan OVAM zijde werden georganiseerd.

Het Tesla-project, waardoor de dossiergebonden attesten vanaf 1 januari in een nieuw kleedje werden gestoken, werd verder verfijnd en geoptimaliseerd.

GIS

Voor het gebruik van de GIS-dossierhouderstoepassing werd in de loop van dit jaar afgestapt van de PC-gebonden GIS-licenties. In de loop van 2005 werd bij iedereen de cliëntversie voor gebruik van de toepassing op de Windows 2003 server geïnstalleerd. Het gebruik van de GIS-werkplekken werd afgebouwd. De mogelijkheid van het gebruik van de GIS-toepassing op de eigen werkplek moet de dossierhouder stimuleren in het gebruik van de GIS-onderzoeksgegevens bij de evaluatie van een dossier.

Om de gebruiksdrempel zoveel mogelijk te verlagen werden informatiesessies georganiseerd voor de geïnteresseerden en introductiesessies georganiseerd voor het nieuw personeel binnen dienst Onderzoek en de dienst Verplichte en vrijwillige sanering.

In de eerste helft van 2005 was de bemanning van de GIS-cel gereduceerd tot een strikt minimum waardoor de nodige aandacht grotendeels ging naar onderhoudstaken en het beantwoorden van GIS-vragen.

Door de verplichte aanlevering van onderzoeksgegevens in het XML-formaat bevat de databank sinds 1 januari 2003 ruimtelijk gepositioneerde staalgegevens van elk onderzoek. De procedures voor de incorporatie van de aangeleverde GIS-data werden in de tweede helft van 2005 aangeleerd aan administratief personeel.

Gehoopt wordt dat in 2006 voor de voorstelling van kadastrale ruimtelijke informatie gebruik gemaakt kan worden van het vectorieel referentiebestand dat door OC-GIS Vlaanderen ter beschikking zal gesteld worden. De volledige procedure betreffende de digitalisatie van percelen en kadasterwijzigingen zal dan vervangen worden door een synchronisatie met deze basisdataaag.

In 2005 kon hier nog niet mee gestart worden door het nog niet beschikbaar zijn van deze dataaag.

Op maandelijkse basis wordt sinds 2003 de vergaarde ruimtelijke informatie beschikbaar gesteld op het web. Deze informatie bestaat uit datalagen met de dossiermiddelpunten.

In het kader van de aanvraag van attesten voor delen van openbare domeinen werd door de GIS-cel gebruik gemaakt van de ontwikkelde procedure voor de aflevering van bodemattesten met aanduiding van verontreinigingen in kaartbijlage voor de provincies Limburg en Brabant.

Administratieve controle bodemonderzoeken

Tijdens de administratieve controle wordt een bodemonderzoek gecontroleerd op zijn administratieve volledigheid en correctheid. Dit omvat zowel de controle van de aangeboden documenten alsook de digitale (ruimtelijke) gegevens.

Deze gecentraliseerde administratieve controle werd in 2005 verder uitgebreid met ondermeer de controle van de meldingsformulieren voor overdracht en de registratie binnen het briefwisselingsysteem.

De uitvoering van deze taken wordt ondersteund met op maat gemaakte softwareprogramma's.

Het resultaat van deze manier van werken is dat een bodemonderzoek minder stappen dient te doorlopen alvorens de beoordeling door OVAM afgerond is. Ook kan in de volgende fase een dossierhouder zich volledig concentreren op de milieutechnische aspecten.

Tekenbureau

Zoals de afgelopen jaren voerde het tekenbureau een aantal ondersteunende taken uit ten behoeve van de eigen afdeling en van andere :

zij voerden opmetingen uit op verschillende terreinen (Carcoke, St-Amands, , AKZO Vilvoorde...), maakten volumeramingen op ten behoeve van de afdeling IVS, zochten schetsen en leggers op bij de verschillende provinciale kadasters, verwerkten meetgegevens in autocad en verzorgden heel wat planafdrukken.

2 Erkenningen bodemsaneringsdeskundigen

Het decreet betreffende de bodemsanering stelt dat alle bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten alsook de opvolging van de bodemsaneringswerken dienen te gebeuren door of onder toezicht van een erkend bodemsaneringsdeskundige. Een erkenning als bodemsaneringsdeskundige wordt verleend voor maximaal 5 jaar.

Eind 2005 waren er in totaal 92 erkende bodemsaneringsdeskundigen, 23 EBSD van type 1 en 69 EBSD van type 2. In de loop van het jaar 2005 werden 3 nieuwe erkenningen verleend, 5 bestaande erkenningen vernieuwd, 1 bestaande erkenning opgeheven. Er werden geen erkende bodemsaneringsdeskundigen geschorst.

3 Bodemonderzoeken

Naar aanleiding van het overdragen van een risicoground of het stopzetten van een risico-activiteit dient steeds een oriënterend bodemonderzoek te worden uitgevoerd en bezorgd aan de OVAM. Tevens geldt een periodieke verplichting voor de uitvoering van dit onderzoek bij bepaalde risico-activiteiten.

Indien uit het oriënterend bodemonderzoek ernstige aanwijzingen blijken voor een verontreiniging van de bodem en/of het grondwater dan kan de OVAM aanmanen tot het uitvoeren van een beschrijvend bodemonderzoek. Enkel indien de saneringsplichtige zijn verplichtingen niet of onvolledig nakomt of indien de saneringsplichtige zich kan vrijstellen, gaat de OVAM over tot een ambtshalve optreden.

Algemeen

In onderstaande tabel wordt een beknopt overzicht gegeven van het aantal bodemonderzoeken die in 2005 werden ontvangen en verwerkt. Ter vergelijking werden eveneens de gegevens voor de vorige drie jaren opgenomen.

Tabel Overzicht bodemonderzoeken

	2002	2003	2004	2005
Oriënterend bodemonderzoek	5001	4429	4447	4120
Aanmaningen	1099	1087	986	927
Beschrijvend bodemonderzoek	1283	1414	1094	999
Aanmaning tot project	449	538	461	491

De afdeling Bodembeheer had eind 2005 ongeveer 27 000 dossiers in beheer. De decretale onderzoeksplicht ingevolge overdracht van gronden, stopzetting van activiteiten en sluiting van inrichtingen, alsook periodiciteit, bracht in 2005 ruim 4 100 bijkomende oriënterende bodemonderzoeken met zich mee die door de OVAM dienden beoordeeld te worden. In ruim 2/3 van de gevallen betreft het hier een overdrachtdossier.

Op basis van de geëvalueerde dossiers werden door de OVAM 927 aanmaningen tot bodemsanering (te starten met beschrijvend bodemonderzoek) verstuurd. Meer dan 2/3 van deze aanmaningen vloeien voort uit de plichten ten gevolge van overdrachten, sluiting en/of stopzetting. De overige aanmaningen werden verstuurd om de saneringsplichtige met een nieuwe bodemverontreiniging te wijzen op de zelfstandige saneringsplicht of bij een ernstige, historische verontreiniging aan te sporen tot bodemsanering.

In 2005 werden bijna 1 000 beschrijvende bodemonderzoeken door de OVAM beoordeeld. Op basis van alle lopende beschrijvende bodemonderzoeken resulteerde dit in 2005 tot bijna 500 aanmaningen voor het opstellen van een bodemsaneringsproject.

Controles van bodemonderzoeken

In 2005 werden de controles op de kwaliteit van de bodemonderzoeken verdergezet. Naast de administratieve controle werden in totaal bijna 50 opdrachten gegeven om ook de veldwerkzaamheden af te toetsen. In die gevallen werden bijkomende stalen en analyses uitgevoerd na het bodemonderzoek door de erkende deskundige.

Ingebrekestellingen

Naast een eventuele saneringsplicht die ontstaat naar aanleiding van een overdracht, sluiting of stopzetting, is de aanpak van de nieuwe en de historische bodemverontreiniging decretaal geregeld via toepassing van de bepalingen van artikel 10 en artikel 31. In het kader van het strategisch project "ambtshalve versnelling" werd hiervoor een inspanning geleverd.

In 2005 selecteerde de OVAM bijkomende gronden waar buiten de overdrachtsprocedure een opstart van de bodemsanering noodzakelijk is. De gegevens zijn afkomstig uit o.m. meldingen van nieuwe bodemverontreiniging, periodieke bodemonderzoeken of dossiers waar de overdrachtsprocedure is stilgevallen en waar een bodemsanering (of verder onderzoek) toch dringend nodig zijn.

In ongeveer de helft van de gevallen betreft het nieuwe en/of gemengde bodemverontreiniging. In de andere gevallen dient de OVAM deze gronden eerst te laten opnemen op de zogenaamde lijst van art. 30. Via een ministerieel besluit worden deze gronden dan aangewezen als historisch verontreinigde gronden waar bodemsanering moet plaatsvinden.

Na selectie van de meest ernstige verontreinigingen werden 30 aanmaningen verstuurd, nl. de kleine helft daarvan voor historische verontreiniging en de andere voor nieuwe of gemengde verontreiniging. Heel wat saneringsplichtigen volgen de aanmaning op en starten een beschrijvend bodemonderzoek. Daarnaast beroepen meerdere plichtigen zich op de zogenaamde 'onschuldigheid'.

In de dossiers waar geen vooruitgang werd geboekt of waar de plichtigen vrij snel afhaakten, ging de OVAM over tot ingebrekestellingen. In de dossiers waar ook deze maatregel zonder gevolg bleef, stelde de OVAM een besluit tot ambtshalve bodemsanering op. Zo werden vorig jaar 10 besluiten opgesteld. Er werden evenveel ambtshalve beschrijvende bodemonderzoeken opgestart om ernstige bodemverontreinigingen in beeld te brengen. Samen met de grote beschrijvende bodemonderzoeken uit vorige jaren zijn deze onderzoeken momenteel lopende waarna ook de effectieve bodemsaneringswerken kunnen worden opgestart.

Vrijstellingen saneringsplicht

In Vlaanderen zijn er verschillende particulieren en bedrijven die te maken hebben met een verontreinigde grond maar die dit niet hebben veroorzaakt of die bij de verwerving van het terrein niet wisten of behoorden te weten dat er een verontreiniging aanwezig was. Deze hebben het statuut van 'onschuldig eigenaar'.

De OVAM startte in 2005 ruim 90 nieuwe beschrijvende bodemonderzoeken op. Daarbij werden de meest prioritaire dossiers met 'onschuld' geselecteerd. In eerste instantie worden vooral de ernstige verontreinigingen aangepakt. De uitvoering van deze beschrijvende bodemonderzoeken gebeurt binnen de perken van de beschikbare budgettaire middelen.

Complexe verontreinigingen

Complexe verontreinigingen worden gedefinieerd als terreinen waarop over een grote oppervlakte bodem en/of grondwaterverontreinigingen voorkomen waarbij meerdere potentieel saneringsplichtige exploitanten en/of eigenaars aanwezig zijn. Typisch zijn de grote industrieterreinen waarbij meerdere bedrijven hebben bijgedragen tot de verontreiniging (vooral dan grondwaterverontreiniging) of bedrijventerreinen die voorkomen op een voormalige stortplaats. Door de dienst onderzoek werden enkele inventarisatiestudies en proefprojecten uitgevoerd om de stand van zaken ivm complexe verontreinigingen in Vlaanderen in beeld te brengen.

4 Vrijwillige en verplichte bodemsaneringen

De bodemsaneringen nog steeds in opwaartse lijn

Indien uit de bodemonderzoeken blijkt dat er moet gesaneerd worden zal je als saneringsplichtige een bodemsaneringsproject moeten laten opstellen. De OVAM levert binnen een termijn van 90 dagen een conformiteitsattest af dat je de nodige vergunningen geeft om de bodemsaneringswerken op te starten. Na de uitvoering van de werken zal OVAM het bodemsaneringsproject afronden en wordt een eindverklaring afgeleverd. In sommige gevallen kunnen er maatregelen van bewaking en controle worden opgelegd.

Analyse van de cijfers:

Tussen 1997 en 2005 werden er 2482 bodemsaneringsprojecten ingediend bij de OVAM. In deze periode werden er 433 eindverklaringen afgeleverd. Dit brengt het aantal bodemsaneringsprojecten waarvoor de saneringsprocedure lopende is op 2049. Dit jaar steeg het aantal eindverklaringen significant, het aantal is bijna verdubbeld in vergelijking met het jaar 2004 en gestegen van 87 naar 160. Vermits het aantal eindverklaringen het aantal ingediende dossiers nog niet overstijgt, blijft het aantal dossiers waarvoor de saneringsprocedure lopende is, stijgen. Het aantal bodemsaneringsprojecten dat werd ingediend in 2005 blijft stabiel.

Overzicht bodemsaneringsprojecten

Bodemsaneringsprojecten	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ingediend	70	122	218	221	310	377	424	361	379
Aanvullingen en/of wijzigingen	15	32	66	61	58	76	93	60	47
Conformiteitsattesten	47	77	166	212	292	315	426	369	367
In uitvoering (werken/nazorg)	20	55	70	106	163	177	327	306	279
Eindverklaringen	7	9	17	22	28	52	51	87	160

Spreiding van de bodemsaneringsprojecten over Vlaanderen

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Oost-Vlaanderen	14	26	48	45	65	71	94	92	102
West-Vlaanderen	12	28	37	40	66	79	89	69	66
Antwerpen	18	42	77	63	104	130	140	115	112
Limburg	11	14	24	28	34	50	44	36	41
Vlaams-Brabant	15	12	32	45	41	47	57	49	58
Totaal	70	122	218	221	310	377	424	361	379

Zoals in alle voorgaande jaren worden de meeste bodemsaneringsprojecten ingediend in de provincie Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Dit heeft wellicht te maken met de hoge graad van industrialisering.

Kostprijsraming bodemsaneringswerken

Voor de bodemsaneringsprojecten waarvan OVAM in 2005 een conformiteitsattest afleverde, wordt de kostprijs geraamd op 74.935.967 euro. Hoewel het aantal conformverklearde bodemsaneringsprojecten in 2005 ongeveer gelijk bleef, is de geraamde kostprijs ten opzichte van 2004 gedaald. De geraamde kostprijs in 2004 was vooral toe te schrijven aan enkel grote conformverklearde bodemsaneringsprojecten. Zo werden in 2004 3 bodemsaneringsprojecten conformverkleard waarbij de geraamde kostprijs 52% bedroeg van de totale raming voor dat jaar.

Het totale geraamde bedrag voor de periode 1997-2005 bedraagt 834.356.091 euro

5 Financiële zekerheden

In 2005 werden in het kader van een overdracht 112 eenzijdige verbintenissen tot bodemsanering aangegaan. Om verbintenissen te garanderen, moet de saneringsplichtige financiële zekerheden stellen. Dit gebeurde in 2005 voor een totaalbedrag van 25 miljoen euro. Van deze financiële zekerheden kadert 22 % binnen de procedure van artikel 48 en 78 % binnen de gewone procedure.

De afgelopen jaren steeg het bedrag aan financiële zekerheden die binnen één jaar werden gesteld van ongeveer 25 miljoen euro in 1997 en 1998 naar 50 miljoen euro in 1999. In 2000 slonk dit bedrag tot 42 miljoen euro. De piek ligt tot nu toe in 2001 met 66 miljoen euro aan financiële zekerheden. In 2002 noteerde de OVAM een terugval met slechts 2 miljoen euro. In 2003 slonk dit bedrag verder tot 51 miljoen euro. Dit cijfer leek te stagneren, want in 2004 keurde de OVAM voor een bedrag van 52 miljoen euro financiële zekerheden goed. Voor 2005 is er dus wel een duidelijke daling in het totaalbedrag. Het aantal aangegane verbintenissen is wel nog ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2004.

Een klein deel van deze zekerheden werd al afgebouwd of vrijgegeven. Momenteel heeft de OVAM 734 eenzijdige verbintenissen tot bodemsanering in beheer waarbij voor ruim 356 miljoen euro aan financiële zekerheden werden gesteld.

Daar de looptijd van meer en meer zekerheden afloopt, verschuift de klemtoon van het behandelen van nieuwe verbintenissen en financiële zekerheden naar de opvolging van de aangegane engagementen.

6 Ambtshalve bodemsaneringen

Ambtshalve bodemsaneringen en afvalstoffenverwijdering

Het Bodemsaneringsdecreet is erop gericht dat de saneringsplichtige zelf instaat voor de sanering van zijn vervuilde bodem. Toch stellen we vast dat sommige saneringsplichtigen niet zelf saneren. De OVAM gaat dan over tot een ambtshalve sanering, waarbij we de gemaakte kosten terugvorderen. Indien een saneringsplichtige het statuut van onschuldig bezitter krijgt, hoeft hij niet voor de sanering en de kosten op te draaien en wordt de sanering ambtshalve door de OVAM uitgevoerd, zonder terugvordering.

Inzake de ambtshalve tussenkomsten op het vlak van afvalstoffenverwijdering en bodemsanering waren er in 2005 ruim 200 dossiers in behandeling bij de afdeling IVS. De klemtoon lag voornamelijk op de bodemsanering en dit segment haalde een aandeel van bijna 80 %.

In het kader van het afvalstoffendecreet waren 51 dossiers in behandeling. Opmerkelijk hierbij is dat in 29 gevallen de betrokkenen zich alsnog in regel stelden zodat er niet diende overgegaan te worden tot ambtshalve tussenkomst. Ook bij de behandeling van de schadegevallen wordt er gestreefd naar een maximale communicatie en begeleiding waardoor de saneringsplichtige zelf overgaat tot het nemen van maatregelen. Dit snelle ingrijpen voorkomt niet enkel zware milieuproblemen maar is tevens kostenefficiënt.

Vanuit de afdeling IVS wordt ook telkens nagegaan in hoeverre er voorzorgs- en/of veiligheidsmaatregelen nodig zijn om aldus de risico's snel onder controle te krijgen. Om een dergelijk beleid te voeren is een goede informatiedoorstroming noodzakelijk. De gemeentelijke samenwerkingsovereenkomsten geven hieraan invulling omdat via deze weg de gemeenten zich onmiddellijk kunnen laten adviseren door erkende bodemsaneringsdeskundigen. Op die manier krijgt OVAM snel zicht op de aard en omvang van het probleem en kunnen acties ondernomen worden.

Bij de ambtshalve bodemsanering wordt nagegaan in hoeverre er naast de milieukwaliteitsverbetering nog andere meerwaarden kunnen gerealiseerd worden. Dit wordt in de praktijk gebracht door de opmaak van zogenaamde geïntegreerde bodemsaneringsprojecten. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van herontwikkeling van het terrein/omgeving en de aanpak van de bodemsanering speelt hierop maximaal in. Waar mogelijk schakelt OVAM zich in bij de herontwikkeling van brownfields. De dossiers Carcoke-Zeebrugge en PCN-Nieuwpoort zijn hiervan typische voorbeelden.

Een cruciaal gegeven in de ambtshalve tussenkomst zijn de beschikbare middelen en het aantal dossiers. Na 10 jaar bodemsaneringsdecreet komen meer en meer dossiers in de fase van bodemsaneringsproject en -werken. Een volledige aanpak is niet haalbaar binnen de budgettaire ruimte. Vandaar de uitwerking van een prioriteitsstelling en de opmaak van een planning op langere termijn.

Cel schadegevallen

Er komen regelmatig situaties voor waarbij men te maken heeft met gevallen van acute bodemverontreiniging. Dit zijn situaties waarbij zich plots een bodemverontreiniging voordoet ten gevolge van een bepaalde handeling/schadegeval. Mogelijke oorzaken hiervan zijn de lekkage van opslagtanks, overvulling bij levering, problemen bij tankkeuring en dergelijke meer.

Aangezien het in deze gevallen gaat om een nieuwe bodemverontreiniging dienen de bepalingen van het bodemsaneringsdecreet te worden gevolgd. Probleem is dat het bodemsaneringsdecreet ontworpen is om problemen in industrie aan te pakken en kopers van gronden te beschermen. Schadegevallen zitten niet in het oorspronkelijk doel van het bodemsaneringsdecreet. Het betreft m.a.w. een materie uit het bodemsaneringsdecreet die een specifieke aanpak vergt.

Bodemsanering in de zin van het decreet omvat de uitvoering van een beschrijvend bodemonderzoek (hierin wordt een afperking gemaakt van de verontreiniging), daarna het opstellen van een saneringsproject, en dan pas kunnen de bodemsaneringswerken worden uitgevoerd. Het is duidelijk dat een dergelijk traject meerdere maanden of soms jaren in beslag neemt. Om deze tijdrovende procedure een stap voor te zijn tracht de cel schadegevallen de saneringplichtige en andere betrokken partijen een optimale ondersteuning en adviesverlening te bieden. Door snel op de bal te spelen kunnen namelijk reeds een aantal stappen ondernomen worden in het kader van de zorgvuldigheidsplicht of eventueel veiligheids- en/of voorzorgsmaatregelen.

Bij beperkte schadegevallen, waarbij de uitgevoerde maatregelen er reeds toe geleid hebben dat de verontreiniging op korte termijn verwijderd werd, wordt door de OVAM aanvaard dat in plaats van een beschrijvend bodemonderzoek slechts een beperkt bodemonderzoek wordt om aan te tonen dat de verontreiniging volledig werd verwijderd.

Op deze manier kan de acute bodemverontreiniging op een snelle en efficiënte manier aangepakt worden en blijven de kosten voor de saneringsplichtige beperkt.

Geheel in de geest van 'snel handelen' past ook de samenwerkingsovereenkomst. De samenwerkingsovereenkomst is een vrijwillige overeenkomst die een gemeente of provincie kan afsluiten met de Vlaamse overheid op vlak van milieu. Als een gemeente de overeenkomst ondertekent, krijgt ze in ruil voor het uitvoeren van een aantal taken die in deze overeenkomst worden opgesomd, financiële en inhoudelijke ondersteuning van de Vlaamse overheid. Zo kan o.a. een bodemsaneringsdeskundige aangesteld worden voor het doen van vaststellingen in geval van acute bodemverontreiniging en om indien nodig verdere maatregelen in het kader van het bodemsaneringsdecreet te laten voorstellen.

In 2005 ontving de cel schadegevallen exact 200 meldingen. Binnen de termijn van één week wordt de melding beoordeeld en de ernst ervan ingeschat. De saneringsplichtige wordt daarop onmiddellijk op de hoogte gebracht van zijn verplichtingen en geadviseerd over de manier waarop de verontreiniging zo efficiënt mogelijk kan worden aangepakt.

Budgettaire aanrekening

De uitgaven in de voormelde dossiers gebeuren lastens artikel 361B6147 van het MINA-fonds waarbij voor de volledigheid vermeld dient te worden dat op dit zelfde artikel ook ambtshalve verwijderingen van afvalstoffen worden aangerekend.

7 Strategische projecten

Alternatieve financiering bodemsanering

Binnen het deelproject 'Alternatieve financiering bodemsanering' werd in 2005 verder gewerkt aan drie specifieke initiatieven: een fonds bodemsanering benzinstations, het Premaz-project met het fonds bodemsanering stookolietanks en sectorale bodemsaneringsfondsen..

1. Interregionale samenwerking

BOFAS

Op 26 maart 2004 ging Bofas vzw van start. Op deze datum verscheen immers het erkenningsbesluit besluit in het Belgisch Staatsblad. Hiermee werd het officiële startschot gegeven voor een alternatief financieringsmechanisme en de sanering van tankstations in België.

Bofas vzw zal voor tankstations voorvoor een aanvraag in het kader van sluiting werd ingediend de bodemsanering laten uitvoeren en financieren. In het geval van verderzetting van de uitbating heeft Bofas vzw een controlerende en adviserende rol en wordt de kosten voor uitvoering van de bodemsanering gedeeltelijk terugbetaald. Het maximale bedrag hierbij bedraagt 62.000 EUR. Tevens bestaat de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen in het kader van sluiting van het tankstation of verderzetting van de uitbating van het tankstation in combinatie met een sanering bij wijze van overgangsmaatregel In dit geval diende de saneringswerken gestart te zijn na 1 januari 2000 en ten laatste op 25 september 2004. Hierbij dient de aanvrager de bodemsanering volledig zelf uit te voeren en kan nadien een aanvraag bij Bofas vzw worden ingediend voor een recuperatie van (een deel van) de gemaakte kosten. Uiteraard blijft in het geval van de verderzetting van de uitbating van het tankstation het maximale bedrag beperkt tot 62.000 EUR.

De aanvragen in het kader van sluiting diende voor 26 maart 2005 bij Bofas vzw ingediend te worden. De termijn om aanvragen in het kader van verderzetting van de uitbating of voor een sanering bij wijze van overgangsmaatregel in te dienen is nog lopende. De uiterste termijn om een aanvraag in te dienen bij Bofas vzw is 26 maart 2006.

In de tabel wordt een overzicht gegeven van de op 31 december 2005 door Bofas vzw voor Vlaanderen ontvankelijk verklaarde aanvragen tot tussenkomst voor Bofas vzw per categorie:

	Aantal ontvankelijk verklaarde aanvragen
Stopzetting	711
Stopzetting in combinatie met een sanering bij wijze van overgangsmaatregel	119
Verderzetting van de uitbating	421
Verderzetting van de uitbating in combinatie met een sanering bij wijze van overgangsmaatregel	179

Momenteel is Bofas vzw voornamelijk bezig het laten uitvoeren van beschrijvende bodemonderzoeken en het bepalen van de prioriteitenindex. De sterkst verontreinigde terreinen dienen immers eerst gesaneerd te worden. Toch werd in 2005 reeds in 12 dossiers de bodemsaneringswerken opgestart.

Uiteraard werkt de OVAM in nauw overleg samen met BOFAS vzw om alle dossiers waarvoor een aanvraag werd ingediend of zal worden ingediend tot een goed einde te brengen.

Fonds gasolietanks verwarming gebouwen

Een ander voorbeeld van een alternatief instrument voor financiering is het solidariseren van kosten die verbonden zijn aan de milieurisico's van lekkende of risicovolle stookolietanks. Hierover onderhandelen we met de stookoliesector. De aanzet voor de discussie gaven we met het Premaz project. Het eindrapport van dit project is beschikbaar op www.premaz.be <<http://www.premaz.be>>.

In 2000 sloot de Vlaamse overheid een milieubeleidsovereenkomst af met de sector. De sector engageert zich om instrumenten uit te werken voor financiering van de milieurisico's. In 2004 werd een overleg tussen de gewesten opgestart om de procedures voor sanering van bodemverontreiniging door lekkende stookolietanks op elkaar af te stemmen.

Begin 2005 zijn er in het kader van de oprichting van het 'fonds gasolietanks verwarming gebouwen' besprekingen opgestart tussen de federale en gewestelijke overheden en de petroleumsector. Op 20 mei 2005 hebben de 3 ministers bevoegd voor leefmilieu in de 3 gewesten en de federaal minister bevoegd voor energie een protocol ondertekend waarbij de krachtlijnen en de werkwijze worden aangegeven voor de oprichting van een fonds voor een tussenkomst in de financiële lasten ingevolge een bodemverontreiniging veroorzaakt door gasolietanks voor verwarming.

Verdere onderhandelingen hebben echter door een verscheidenheid in politieke opties, nog niet geleid tot een samenwerkingsakkoord.

2.Sectorale samenwerkingsfondsen in Vlaanderen

In 2005 werd het decreetsvoorstel, uitgewerkt samen met de sector, voor advies voorgelegd aan verschillende instanties. Het resultaat is een voorstel tot wijziging van het Bodemsaneringsdecreet, dat het mogelijk maakt sectorale bodemsaneringsorganisaties op te richten, die erkend kunnen worden door de Vlaamse Regering.

Het doel van deze organisaties is dubbel: één, het voorkomen en beheersen van bodemverontreiniging en twee, het begeleiden en stimuleren van sanering van verontreiniging. Het gaat steeds om een verontreiniging die voort is gekomen uit die welbepaalde activiteit waarvoor de organisatie is opgericht. De regelgeving voorziet dat de bodemsaneringsorganisatie voor haar leden een aantal taken moet uitvoeren, zoals het opstellen van een sectoraal bodempreventie- en bodembeheersplan, het stimuleren en optimaliseren van onderzoeks- en saneringsconcepten en het verlenen van individueel advies over alle mogelijke vragen in verband met de bodemverontreiniging. Essentieel is dat de saneringsplichtige via een overeenkomst de saneringsplicht voor de verontreiniging geheel of gedeeltelijk kan overdragen naar de bodemsaneringsorganisatie. Hiertegenover staat een jaarlijkse vergoeding. We verwachten de definitieve goedkeuring van het decreetsvoorstel in de loop van 2006.

Brownfields

De OVAM zet diverse instrumenten in om de herontwikkeling van brownfields te stimuleren. Vooreerst is er het ambtshalve optreden op diverse brownfieldterreinen. Zo heeft de OVAM de gebouwen op de Carcoke site te Zeebrugge en de Asphaltco site te Asse in het kader van de bodemsanering gesloopt. Ook in andere brownfielddossiers werden reeds ambtshalve saneringen uitgevoerd of werden de nodige voorbereidende onderzoeken uitgevoerd. Naast dit ambtshalve optreden zijn er tal van andere brownfieldprojecten waarbij de OVAM vanuit haar toezichthoudende rol moet toezien op een correcte uitvoering van de bodemsanering. Door in een vroegtijdig stadium overleg te plegen met de private initiatiefnemers wordt vermeden dat projecten op het einde van de voorbereidende fase onverwachts over de bodemsanering struikelen.

Heel wat brownfieldterreinen behoeven een intensieve tussenkomst van de overheid. Dit beperkt zich niet alleen tot de bodemsanering. In 2005 werd voor de regio Vilvoorde Machelen een samenwerking opgestart met de provincie Vlaams-Brabant, de GOM Vlaams-Brabant, de stad Vilvoorde en de gemeente Machelen. Doelstelling van deze samenwerking is het opstellen van een masterplan voor de ruimtelijk-economische herontwikkeling van de verouderde bedrijvzone Vilvoorde Machelen. De OVAM zorgt ervoor dat alle beschikbare informatie aangaande bodem-en grondwaterverontreiniging optimaal in rekening wordt gebracht bij het opstellen van het masterplan. De OVAM werkt hiervoor o.a. samen met het VITO. Daarnaast zijn er een aantal terreinen in deze regio waar de OVAM met de hoogste prioriteit ambtshalve optreedt. Met de GOM Antwerpen werd een gelijkaardige samenwerking opgestart om een screening van het herontwikkelingspotentieel van een 13-tal verouderde bedrijventerreinen in de provincie Antwerpen door te voeren.

De samenwerking met de gemeenten Begijnendijk, Boom, Buggenhout, Hasselt, Kluisbergen, Mechelen, Ronse, Sint-Truiden en Vilvoorde werd in 2005 eveneens verder gezet. Met een financiële ondersteuning van de OVAM ten belope van maximaal 31.250 euro werken deze gemeenten aan een herontwikkelingsconcept

voor een brownfieldterrein gelegen op hun grondgebied. Na een moeizame start in 2004 werd dit jaar een wezenlijke vooruitgang geboekt in de meeste van deze projecten. Voor de site Hoedhaar te Lokeren werd een samenwerking opgestart met de intercommunale ICWaas om een gezamenlijke strategie voor de sanering en herontwikkeling van deze site uit te werken.

Het project BERI (Brownfield's Europe Regeneration Initiative) werd eveneens verdergezet. Dit is een Europees Interreg III C project waar de OVAM samen met verschillende Vlaamse intercommunales in deelneemt. De uitwisseling van ervaring met andere Europese steden in dit project beklemtoont de rol van de lokale overheid in brownfieldontwikkeling

Woonzones

Het project 'Woonzones' is de kinderschoenen ontgroeid. In 2005 werden de bodemonderzoeken voor de stad Turnhout en voor 2 wijken in de stad Gent opgestart. Voor andere woonzones, nl. in Gent, Lokeren en Essen werden de sitebesluiten uitgeschreven. De bodemonderzoeken zijn intussen opgestart. Voor andere steden werden inventarisaties van mogelijk verontreinigde woonzones uitgevoerd en zullen, binnen de beschikbare budgettaire middelen, ook de volgende stappen worden genomen.

Overeenkomst aanpak historisch bodempassief rond de UMICORE-vestigingen

In de Vlaamse vestigingen (Hoboken, Olen, Balen/Lommel, Overpelt) heeft Umicore nv al meer dan honderd jaar een productie van non-ferrometalen. Deze productie heeft er in het verleden toe geleid dat er een historische bodem- en grondwatervervuiling op het bedrijfsterrein en in de omgeving is ontstaan. In november 1997 tekende Umicore een vrijwillige overeenkomst met de Vlaamse overheid om deze historische vervuiling aan te pakken. In 2002 werden de beschrijvende bodemonderzoeken, waarin de omvang en de ernst van de bodemverontreiniging werd onderzocht, conform verklaard door de OVAM. Tegen deze conform verklaringen werd door Umicore beroep ingediend bij de Raad van State. Om ervoor te zorgen dat de bodemverontreiniging effectief zou worden aangepakt en op geen juridisch getouwtrek zou afstevenen, hebben de betrokken partijen besprekingen aangeknoopt. Deze besprekingen hebben geleid tot een addendum aangaande de conventie van 1997 die op 23 april 2004 door de Vlaamse regering, de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM) en Umicore nv is ondertekend. Hierin wordt de historische bodemverontreinigingsproblematiek rond de vier vestigingen van Umicore nv in Vlaanderen geregeld.

Dit addendum voorziet dat Umicore nv de eerstkomende vijftien jaar effectief tot bodemsanering overgaat voor hun bedrijfsterreinen en de woonwijken die hieraan grenzen. Daarnaast is er een vrijwillige financiële inbreng van Umicore nv en de Vlaamse overheid voor de aanpak van de zware metalenproblematiek in de verdere omgeving en dit voor de komende tien jaar. Op deze wijze is de mogelijkheid gecreëerd om het historische bodempassief in de omgeving van de vestigingen op een gestructureerde wijze aan te pakken en het juridische gebakkelei hierover stop te zetten.

Het addendum zorgt er voor dat de historische bodemproblematiek rond de vier vestigingen eindelijk zal worden gesaneerd op een wijze dat voor het milieu aanvaardbaar is en voor Umicore nv betaalbaar. Dit addendum is zowel vanuit milieutechnisch als economisch oogpunt een goed compromis.

In totaal werden voor de verschillende fabrieksterreinen van de Umicore vestigingen reeds 7 bodemsaneringsprojecten ingediend, waarvan er 4 reeds door de OVAM werden goedgekeurd (conform verklaard). De saneringswerken zijn voor 2 vestigingen reeds opgestart.

Eveneens werden concrete acties ondernomen in de eerste woonwijk. In eerste instantie werd de woonwijk geïnterviewd waarna een bodemsaneringsproject bij de OVAM werd ingediend. Voor de bewoners en eigenaars van de woonwijk Moretusburg in Hoboken, werd tegelijkertijd ook een infovergadering georganiseerd om het bodemsaneringsproject toe te lichten.

Voor de aanpak van de zware metalenproblematiek in de verdere omgeving werden externe bodemsaneringsdeskundigen aangesteld. Er is een studie lopende omtrent de bodemsaneringen die prioritair dienen te geschieden, met mogelijke toepasselijke saneringswijzen. Deze studie wordt in de loop van 2006 afgerond.

Umicore en de OVAM hebben ook afgesproken dat de OVAM als opdrachtgever zou optreden voor de bodemsaneringswerken van de Bankloop in Olen. Het bedrijf gebruikte in het verleden deze waterloop om haar afvalwater in te lozen. De oevers zijn verontreinigd met zware metalen en radium, ten gevolge van de vroegere radiumproductie. De verontreiniging is dus bijzonder complex: we moeten rekening houden met chemische, maar ook met radiologische eigenschappen. Van de percelen die aan de Bankloop grenzen zal een deel van de toplaag ontgraven worden. Na sanering voeren we een reconstructie van de Bankloop uit, gevolgd door een herinrichting van de aanpalende percelen. De verontreinigde bodem wordt geborgen in een saneringsopslag op het bedrijfsterrein van Umicore.

Het afgelopen jaar hebben we het bodemsaneringsproject voor deze sanering conform verklaard. Deze conformverklaring keurt niet alleen het voorgestelde saneringsconcept goed, maar zorgt ook voor de noodzakelijke vergunningen, zoals de bouwvergunning en de milieuvergunning voor de saneringsopslag. Vooraleer de werken van start kunnen gaan, is er nog een vergunning van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle nodig. Naar verwachting zal deze bijkomende vergunning voor de saneringsopslag tegen juni 2006 rond zijn. In de zomer kunnen we dan de opslagplaats voor verontreinigde gronden beginnen inrichten. De start van de ontgravingswerken is dan ook pas voorzien tegen begin 2007.

8 Bouw- en grondbeheer

Sinds 1 april 2004 is de regelgeving voor het gebruik van uitgegraven bodem het van kracht. Deze regeling heeft naast het beheersen van de verspreiding van bodemverontreiniging tot doel een grotere bescherming te bieden aan de ontvangers van uitgegraven bodem. Bij de invoering van deze regeling werd in het vooruitzicht gesteld dat de OVAM een evaluatieverslag zou opmaken en aan de Vlaamse regering zou voorleggen na een eerste periode van praktische toepassing ervan. In het evaluatieverslag dat eind maart aan de Vlaamse Minister bevoegd voor Leefmilieu is voorgelegd zijn de verschillende facetten van de grondverzetsregeling geëvalueerd en zijn diverse aanbevelingen geformuleerd.

Deze aanbevelingen zijn complementair aan deze opgenomen in het evaluatieverslag van de grondverzetsregeling dat opgesteld is in het kader van de samenwerkingsovereenkomst van het departement LIN met de vzw Grondbank en dat voorgesteld wordt door de Ambtelijke Werkgroep Grondoverschotten onder leiding van de secretaris-generaal van het departement LIN. Uit de evaluatieverslagen bleek dat de grondverzetsregeling ingrijpend diende bijgestuurd te worden om de operationaliteit te optimaliseren en een duurzaam beleid te garanderen. Op basis van de evaluatieverslagen en op basis van navolgend overleg met een aantal actoren in het grondverzet (o.a. nutsbedrijven, bodembeheerorganisaties, ANRE, ...) werd duidelijk dat een deel van de knelpunten enkel weggewerkt kunnen worden door een gerichte wijziging van hoofdstuk 10 VLAREBO.

In de tweede helft van 2005 jaar heeft de OVAM diverse voorstellen geformuleerd ter verbetering van het wetgevend kader van het grondverzet. Een eerste voorstel van de OVAM tot aanpassing van de grondverzetsregeling werd onderworpen worden aan een brede consultatieronde. Na overleg met de verschillende actoren en op aangeven van de erkende bodembeheerorganisaties is uiteindelijk een ontwerpversie voor de wijziging van hoofdstuk 10 Vlarebo door de OVAM opgesteld.

De regelgeving voor het gebruik van uitgegraven bodem wordt in samenhang met de bodemsanering ingebed in een consistent kader voor bodembeheer en wordt losgekoppeld van de regeling voor de toepassing van afvalstoffen als secundaire grondstoffen. Bij uitgegraven bodem gaat het immers om het verplaatsen van een bestaand milieucompartiment in de vorm van bodems. Voor zover de uitgegraven bodem verontreinigd is, betreft het dus de verplaatsing van verontreiniging die zich reeds in het milieu bevindt. Regulering van het gebruik van uitgegraven bodem vindt daarbij plaats vanuit een beheerspoor. Bij overige secundaire grondstoffen gaat het om een eventuele introductie van nieuwe verontreinigende stoffen in het milieu. Hiervoor past een preventiespoor beter dan een beheerspoor.

Met betrekking tot de bepalingen voor de traceerbaarheid van de uitgegraven bodem is geopteerd om de huidige traceerbaarheidssystemen van de bodembeheerorganisaties als kader voor een traceerbaarheidsprocedure in hoofdstuk 10 Vlarebo op te nemen.

In de loop van 2005 werd de regelgeving verder naar de betrokken actoren gecommuniceerd door middel van persberichten, een infobrochure, de deelname van de OVAM aan infosessies en via een reeks 'veel gestelde vragen' bij de Vlaamse infolijn. Al deze informatie, evenals de technische informatie (de codes van goede praktijk voor het werken met uitgegraven bodem) is beschikbaar op de website van de OVAM.

De tijdens het saneren vrijgekomen verontreinigde bodems dienen een bestemming te vinden. Sedert het in voege treden van het bodemsaneringsdecreet

zijn er in Vlaanderen een vijftiental grondreinigingscentra ontstaan. Hierdoor bestaat de mogelijkheid om verontreinigde bodem te reinigen i.p.v. deze duur te moeten storten. Dit in tegenstelling met het buitenland, waar veelal enkel de mogelijkheid tot storten bestaat.

Naast de grondreinigingscentra zijn in het kader van de grondverzetsregeling ook tussentijdse opslagplaatsen voorzien. Dit zijn vlarem-plichtige opslaginstallaties voor uitgegraven bodem, welke een bufferende rol vervullen. Aannemers kunnen partijen uitgegraven bodem hier vlot afzetten. De TOP's vervullen dan verder de nodige administratieve verplichtingen en ze zoeken vervolgens een afzetplaats voor de aanvaarde uitgegraven bodem..

Centra voor grondreiniging en tussentijdse opslagplaatsen vormen aldus draaischijven voor de grondstromen en hebben naast hun milieuhygiënische functie ook een ordende rol te vervullen.

In het kader van hoofdstuk 10, Vlarem kunnen deze inrichtingen erkend worden. Indien erkend kunnen de TOP's of CGR bodembeheerrapporten afleveren voor de uitgegraven bodem die door hen in ontvangst is genomen.

Bij niet-verontreinigde uitgegraven bodem dient er immers, vanaf een uitgravingsvolume van 250m³ of indien de uitgegraven bodem afkomstig is van een verdachte grond, op basis van een technisch verslag een bodembeheerrapport te worden aangevraagd. In het bodembeheerrapport wordt geattesteerd dat het gebruik van de uitgegraven bodem strookt met de wettelijke bepalingen van hoofdstuk X van het Vlarem. Het bodembeheerrapport wordt meestal door een erkende bodembeheerorganisatie afgeleverd. Een erkend centrum voor grondreiniging of een erkende tussentijdse opslagplaats voor uitgegraven bodem kan echter zelf een bodembeheerrapport afleveren voor uitgegraven bodem die door henzelf in ontvangst genomen werd.

De erkenning van deze inrichtingen gebeurt door de minister, bevoegd voor het leefmilieu, op advies van OVAM. Het advies stoelt op een gestandaardiseerd en objectief beoordelingsproces. In 2005 werden er door de dienst uitgegraven bodem zes aanvragen voor erkenning als tussentijdse opslagplaats voor uitgegraven bodem en vijf aanvragen voor erkenning als centrum voor grondreiniging geadviseerd. Verder werden er een viertal aanvragen tot wijziging van de erkenningsvoorwaarden geadviseerd.

De opvolging van het blijvend voldoen aan de erkenningsvoorwaarden gebeurt in samenwerking met de erkende bodembeheerorganisaties welke de erkende centra voor grondreiniging en de erkende tussentijdse opslagplaatsen voor uitgegraven bodem periodiek moeten keuren. Verder werd er in samenwerking met de Afdeling Afval en de VITO een tiental bedrijfsbezoeken bij centra voor grondreiniging. Hierbij werd nagegaan in welke mate deze bedrijven in hun werking voldoen aan de codes van goede praktijk voor uitgegraven bodem.

9 Informatievoorziening

Naast de uitvoerende taken gedefinieerd door het bodemsaneringsdecreet is informatievoorziening naar het publiek een heel belangrijke taak. Deze informatie is drieledig: mondelinge adviezen, schriftelijke adviezen en infosessies.

In 1996 werd gestart met een infolijn voor bodemattesten. In de praktijk werden hier twee telefoonlijnen voor gereserveerd. Ook in 2005 werd deze infolijn druk gebruikt. Daarnaast komen nog steeds vele brieven binnen met vragen omtrent de toepassing van het bodemsaneringsdecreet. Regelmatig wordt aan de OVAM gevraagd om mee te werken aan informatiesessies over het bodemsaneringsdecreet. In de loop van dit jaar werd weer aan talrijke sessies deelgenomen waarbij de diverse doelgroepen betrokken waren: provincies, milieuadministraties, gemeentes, bedrijfsfederaties, alsook het brede publiek.

10   **Beleidsondersteuning**

Technisch-wetenschappelijke beleidsondersteuning – Binnenlandse en buitenlandse samenwerking

Bij overschrijding van de bodemsaneringsnormen moet worden overgegaan tot bodemsanering. Het is noodzakelijk dat deze normen wetenschappelijk goed onderbouwd zijn. Voor stoffen die nog niet genormeerd zijn worden bodemsaneringsnormen opgesteld. Daarnaast worden de bestaande bodemsaneringsnormen regelmatig herzien om ze aan te passen aan nieuwe wetenschappelijke inzichten. In 2005 werd verder gewerkt aan de herziening van de bodemsaneringsnormen voor zware metalen. De voorstellen zijn in een finaal stadium en zullen met de relevante sectoren worden besproken.

In het bodemsaneringsbeleid wordt voorrang gegeven aan het verwijderen van risico's. De prioriteitsstelling van de effectieve bodemsanering berust o.m. op de omvang van het acute gevaar voor mens en milieu. Het beschikken over betrouwbare methodieken en instrumenten voor het correct inschatten van risico's van bodemverontreiniging is dan ook essentieel. Deze methodieken en instrumenten worden verbeterd en aangepast. Het gaat hierbij zowel om modelmatige benaderingen als om meettechnieken.

In 2005 werden de methodieken gefinaliseerd voor het beoordelen van de verspreidingsrisico's van een bodemverontreiniging door uitloging of uitdamping. Voor bodemverontreinigingen met polyaromatische koolwaterstoffen, een veel voorkomende verontreiniging in woonzones, werd een code van goede praktijk opgesteld voor een locatiespecifieke risicobeoordeling.

Meetmethoden voor het vluchtige stoffen in bodemlucht werden gevalideerd en verbeterd. De mogelijkheden van het gebruik van directe toxiciteitsmetingen (*in vitro* testen met relevante humaan-farmacologische eindpunten) voor de beoordeling van de grondwaterkwaliteit werden onderzocht.

We hebben gewerkt aan een betere afstemming van de verschillende normeringskaders relevant voor bodem: bodemsaneringsnormen, achtergrondwaarden, normen voor uitgegraven bodem, normen voor baggerspecie voor gebruik als bodem. Meer in het bijzonder werd voor de som van de 7 indicator polychloorbifenylen waarden voorgesteld voor de verschillende kaders die op elkaar zijn afgestemd.

Samen met andere milieuadministraties werkte de OVAM in 2005 mee aan de evaluatie van geldende milieukwaliteitsnormen. Voor aantal bestaande huumaantoxicologisch onderbouwde normen werd nagegaan of ze voldoende bescherming bieden voor gevoelige groepen zoals kinderen en ouderen.

Met het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden in 2005 de besprekingen hervat omtrent de harmonisatie van bodemsaneringsnormen. Als eerste stap proberen we te komen tot een gemeenschappelijke berekeningsmethodiek voor saneringsnormen voor bodem.

Het Nederlandse RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) doet onderzoek in het kader van de ondersteuning van de beleidsontwikkeling en de uitoefening van toezicht op het terrein van de volksgezondheid en op het terrein van het milieu en de natuur. Het RIVM is in Nederland onder meer verantwoordelijk

voor het onderzoek inzake risico-evaluatie van bodemverontreiniging. De samenwerking tussen RIVM, de OVAM en de Vito werd in 2005 verder uitgebouwd. Er vindt een uitgebreidere uitwisseling van onderzoeksresultaten plaats. Het is de bedoeling om methodieken voor het beoordelen van risico's zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.

Grensoverschrijdende problematiek van zware metalen in de Kempen

In 2005 is er intensief samengewerkt met Nederland in kader van het Interreg project BeNeKempen. Dit project beoogt het formuleren van beheers- en saneringsconcepten voor de verontreiniging van zware metalen in de Kempen. Zowel in de Nederlandse als in de Vlaamse Kempen was in het verleden non-ferro industrie gevestigd die deze verontreiniging heeft veroorzaakt. Metalen hebben zich verspreid door ongecontroleerde emissie via de schouw, via het oppervlakte water, via grondwater en door gebruik van zinkassen voor het verharderen van wegen. De verspreiding heeft uiteraard geen rekening gehouden met de grens zodat de hele regio met hetzelfde probleem te maken heeft. Een deel van de verontreiniging is nog aanwezig en grensoverschrijdende verspreiding is één van de knelpunten die aandacht vraagt. Door deze samenwerking wordt de kennis van beide landen aangewend voor de opmaak van beheers- en saneringsstrategieën. Het afgelopen jaar zijn er werkgroepen opgestart rond de thema's zinkassen, water, landbouw en risico-evaluatie. Vanuit deze werkgroepen zijn een aantal acties en piloottesten ter uitvoering voorgesteld die moeten leiden tot de uitwerking van de verschillende strategieën. De werkgroepen zijn samengesteld uit leden van verschillende instanties die betrokken zijn bij de problematiek. Door deze multidisciplinaire aanpak hopen we tot oplossingen te komen met een ruim draagvlak. De voorgestelde strategieën zullen o.a. worden opgenomen bij de uitvoering van saneringen in kader van de overeenkomst tussen Umicore en OVAM.